

Ert dnr Fi2024/01521

Finansdepartementet

fi.remissvar@regeringskansliet.se

fi.ofa.k.remiss@regeringskansliet.se

Yttrande över Remiss av SOU 2024:50 Nätt och jämnt - Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn

Bakgrund

Regeringen tillsatte 2022 en parlamentarisk sammansatt kommitté med uppdrag att göra en bred översyn av systemet för kommunalekonomisk utjämning och LSS-utjämning.

Betänkandet "Nätt och jämnt", likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn (SOU 2024:50) är omfattande och har skickats ut på remiss.

Ställningstaganden

Riktade statsbidrag

De riktade statsbidragen har ökat kraftigt i omfattning, både i antal och i ekonomisk omfattning.

Det finns en risk att statens styrning via riktade statsbidrag leder till att resurser inte används på bästa sätt i kommunsektorn. Kommittén föreslår att gemensamma principer tas fram för användningen av riktade statsbidrag och att utformningen av riktade statsbidrag ska minska problematiken som de ger upphov till. Kommittén föreslår att 17 riktade statsbidrag omvandlas till generella statsbidrag.

Piteå kommuns bedömning

Kommunen ställer sig positiv till förslaget ovan och betonar samtidigt vikten av att betydligt fler riktade statsbidrag blir generella, direkt vid införandet alternativt efter viss tid som riktade statsbidrag. Detta i syfte att öka långsiktiga perspektiv samt stärka det kommunala självstyret.

Inkomstutjämningen

Syftet med inkomstutjämningen är att skapa likvärdiga ekonomiska förutsättningar i kommuner och regioner, trots skillnader i skattekraft. Kommittén har i analysen även undersökt om inkomstutjämningen kan ha tillväxthämmande effekter utan att finna evidens för det. Förslagna justeringar i modellen av bland annat länsvis skattesats till 2022 års nivå samt ökad garantinivå från 115 % till 116 % förväntas sammantaget ge små effekter.

Piteå kommuns bedömning

Kommunen har inga synpunkter på förslaget.

Kostnadsutjämningen

Kostnadsutjämningen är den del av kommunalekonomiska utjämningsystemet som syftar till att utjämna för strukturella skillnader inom kommunsektorn. Kostnadsutjämningen består av nio delmodeller och förslaget är att dela upp två av delmodellerna, infrastruktur och skydd samt verksamhetsövergripande kostnader, efter verksamhetsområde. Det ger fler delmodeller och förslaget till nya indelningar är kursiverade: förskola/fritidshem, förskoleklass och grundskola, gymnasieskola, kommunal vuxenutbildning, individ- och familjeomsorg,

äldreomsorg, kollektivtrafik, gator och vägar, räddningstjänst, befolkningsminskning, fastighet, politisk verksamhet.

Samtliga ingående komponenter per delmodell har setts över och vid behov justerats.

Piteå kommuns bedömning

Kostnadsutjämningsystemet är fortsatt mycket komplext att förstå men en uppdelning i fler delmodeller kan tydliggöra vilket verksamhetsområde respektive delmodell avser.

LSS-utjämnigen

Den huvudsakliga förklaringen till att LSS-utjämnigen hanteras i ett separat system, skilt från kommunalekonomiska utjämningsystemet, är att det bygger på delvis påverkbara faktorer, främst personalkostnadsindex. Förslaget från kommittén är att ta bort personalkostnadsindex ur modellen då skillnader i index inte speglar skillnader i behov av stöd hos personer som får insatser enligt LSS, ej heller skillnader i bemanningsbehov.

Piteå kommuns bedömning

Kommunen delar kommitténs uppfattning om att påverkbarheten i LSS-utjämnigen behöver minimeras och stödjer det lagda förslaget.

Strukturbidraget

Förslaget är att strukturbidraget tas bort för kommuner och ersätts av ett bidrag för svagt befolkningsunderlag och ett fast införandebidrag. Kommittén föreslår två separata införandebidrag, ett för kommunalekonomiska utjämningsystemet och ett för LSS-utjämnigen för att mildra förändringens negativa effekter för berörda kommuner.

Piteå kommuns bedömning

Kommunen har inga synpunkter på förslaget.

Samlade ekonomiska effekter

Kommuner med gles bebyggelsestruktur, liten folkmängd och/eller är socioekonomiskt svaga får genomsnittligt en positiv förändring i förslaget. Socioekonomiskt starka kommuner med stor folkmängd och/eller tät bebyggelsestruktur får i genomsnitt en negativ förändring i förslaget.

Piteå kommuns bedömning

Det är bra med återkommande översyn av utjämningsystemet. Förslaget från Utjämningskommittén bedöms vara väl underbyggt, faktabaserat och ger ett mer rättvisande utjämningsystem. Förslaget sammantaget ligger i linje med intentionerna i utjämningsystemet att alla invånare ska ha tillgång till en god och likvärdig välfärd, oavsett var i landet man bor.

Piteå kommun vill dock betona vikten av att införa värdesäkring av generella statsbidrag. De senaste årens höga inflation visar tydligt att generella statsbidrag minskat i värde, vilket försvagar den kommunala ekonomin.

Skattesatser

Kommittén fick ett tilläggsdirektiv att analysera orsakerna till skillnader i skattesatser mellan kommuner och lämna förslag på åtgärder för att motverka höga och ökande skattesatser i kommuner.

Skillnaden i total kommunalskatt (kommun och region) uppgår 2024 till 6,17 procentenheter. Analysen visar att skillnaderna beror på ambitionsnivå eller grad av effektivitet i kommunal verksamhet. Kommittén föreslår att Rådet för främjande av kommunala analyser (RKA) ska få utökat statligt bidrag för att kunna utöka sitt arbete inom området.

Piteå kommuns bedömning

Kommunen delar uppfattningen om att ett kontinuerligt arbete för att bedriva kommunal verksamhet effektivt kan motverka höga och ökande skattesatser. RKA kan säkerligen bidra i det arbetet. Dock är det kommunens bestämda uppfattning att finansieringen av ett eventuellt utökat uppdrag till RKA inte ska ske via utjämningsystemet.

Piteå kommun

Patric Lundström (S)
Ordförande för Kommunstyrelsen